

ЦАХИМ ХӨГЖИЛ,
ХАРИЛЦАА ХОЛБООНЫ ЯАМ

**МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ДЭМЖИХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ҮР НӨЛӨӨНИЙ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН**

Улаанбаатар хот
2024 он

АГУУЛГА

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ.....	3
ХОЁР. ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН ҮНДЭСЛЭЛ.....	4
ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ	5
3.1. “Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлэгдэх хуулийн төслийн зохицуулалт:	5
3.2. “Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлэгдэх хуулийн төслийн зохицуулалт:.....	6
3.3. “Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгээ тогтоосон байдал	6
ДӨРӨВ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ.....	8
4.1. “Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:.....	8
4.2. “Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:	18
4.3. “Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ	23
ТАВ. ҮР ДҮНГ ҮНЭЛСЭН ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ.....	35
5.1. Үр дүнг баримтжуулах	35
5.2. Үнэлэх	35
5.3. Зөвлөмж.....	37
АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖ.....	39

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Энэхүү үнэлгээний ажлын гол зорилго нь Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн¹ 8 дугаар зүйлийн 8.1.4 дэх заалтад “энэ хуулийн 17, 18 дугаар зүйлд заасны дагуу хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөний үнэлгээ, зардлын тооцоог хийх;” гэж заасны дагуу Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төслийн зарим зохицуулалт /зүйл, хэсэг, заалт/-д тодорхой шалгуур үзүүлэлтийн дагуу дүн шинжилгээ хийх, үр нөлөөг тооцож, давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, хуулийн төслийн бичвэрийг ойлгомжтой, хэрэгжих боломжтой, хүлээн зөвшөөрөгдөх байдлаар боловсруулах болон хуулийн төслийн боловсруулалтын чанарыг сайжруулахад чиглэсэн дүгнэлт, зөвлөмж өгөхөд оршино.

Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төсөл /цаашид “хуулийн төсөл” гэх/-ийн зарим зохицуулалтын үр нөлөөг үнэлэхдээ Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын² 3 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Хуулийн төслийн үр нөлөө тооцох аргачлал” /цаашид “аргачлал” гэх/-г баримтлан доорх үе шаттайгаар хийв.

- 1.1.Шалгуур үзүүлэлтийг сонгох;
- 1.2.Хуулийн төслөөс үр нөлөөг үнэлэх хэсгээ тогтоох;
- 1.3.Урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг тооцох;
- 1.4. Үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж өгөх.

Үр нөлөөний үнэлгээ хийсэн хуулийн төслийн хувилбарыг энэхүү тайланд хавсаргав.

¹ Төрийн мэдээлэл сэтгүүлийн 2015 оны 25 дугаарт албан ёсоор хэвлэгдсэн.

² Засгийн газрын 2016 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 59 дүгээр тогтоолоор батлагдсан.

ХОЁР. ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН ҮНДЭСЛЭЛ

Энэхүү үнэлгээний ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай уялдуулан, аргачлалд дурдсан 6 шалгуур үзүүлэлтээс хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлж, гарах үр дагаврыг урьдчилан тогтоож чадахуйц дараах шалгуур үзүүлэлтүүдийг сонголоо. Үүнд:

- 1.Зорилгод хүрэх байдал;
- 2.Харилцан уялдаа;
- 3.Практикт хэрэглэх боломж.

"Зорилгод хүрэх байдал" гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төсөл болон түүний зорилго нь хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан зорилгын хүрээнд боловсруулагдаж чадсан эсэх болон бодит үндэслэл, шаардлагад нийцэж буй байдал, хуулийн төсөлд тусгагдсан зохицуулалтууд нь төслийн зорилгыг хангахад чиглэсэн бөгөөд түүнд хүргэх боломжтой эсэхийг үнэлнэ. Энэхүү үнэлгээг хийхдээ хуулийн төслийн үзэл баримтлал, танилцуулга, хуулийн төсөлтэй танилцаж хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлагыг судлан үзсэний дагуу хуулийн төслөөс түүний зорилго болон зорилгод хүрэхэд чиглэгдсэн бөгөөд хуулийн зорилгыг тодорхой илэрхийлж чадахуйц арга хэмжээ буюу зохицуулалтыг сонгож авсан болно.

"Зардал" шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зардлыг "Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал"-ын дагуу тусад нь тооцдог тул энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн үнэлгээг уг тайлангаас тусдаа бие даасан үнэлгээгээр тооцох болно.

"Харилцан уялдаа" шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг бүхэлд нь үнэлэх бөгөөд хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, холбогдох бусад хуультай болон хуулийн төслийн зохицуулалт өөр хоорондоо нийцсэн эсэхийг аргачлалд дурдсан асуултад хариулт өгөх байдлаар үнэлгээг хийхээр сонгов.

"Практикт хэрэгжих боломж" шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зүйл, заалтууд дагаж мөрдөх болон хэрэгжүүлэхэд боломжтойгоор боловсруулагдаж чадсан эсэх, дагаж мөрдөх боломжтой эсэх, тухайн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх субъект, байгууллага нь хэн байх, тэдгээр байгууллагад тухайн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж, бололцоо байгаа эсэхийг үнэлнэ.

ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

3.1."Зорилгод хүрэх байдал" шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлэгдэх хуулийн төслийн зохицуулалт:

"Зорилгод хүрэх байдал" гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд:

Хуулийн төслийн зохицуулалт нь хуулийн төсөл боловсруулах болсон хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эсэхийг шалгахын тулд хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хэрэгцээ шаардлагыг хуулийн төсөлд хэрхэн тусгасныг тогтоох, эдгээр зохицуулалт нь үзэл баримтлалд тодорхойлсон хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эсэхийг харьцуулан дүгнэж, зарчмын шинжтэй өөрчлөлтийг үнэлэхээр хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан чухал, ач холбогдолтой дараах зүйл, хэсэг, заалтыг сонгон авч хуулийн төслийн зохицуулалтын үр нөлөөг үнэлэхээр тусгалаа:

Хүснэгт 1. Хуулийн төслийн зорилгод хүрэх байдлыг сонгон үнэлэх

Зорилгод хүрэх байдал /Үзэл баримтлалаас/	Сонгосон бүлэг, зүйл, хэсэг, заалт
Мэдээллийн технологийн салбарын нэр томъёог шинээр тодорхойлох, ойлголтын зөрүүтэй байдлыг арилгах.	4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт
Төр мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхээс татгалзах, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авдаг байх.	5 дугаар зүйл. Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар баримтлах зарчим 9 дүгээр зүйл.Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл
Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс байгуулах.	12 дугаар зүйл.Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэх виртуал бүс
Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч нарт төрөөс үзүүлэх татварын болон татварын бус дэмжлэгийг тодорхойлох, дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэхтэй.	13 дугаар зүйл.Татварын болон татварын бус дэмжлэг 14 дүгээр зүйл.Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих дэмжлэгийн эх үүсвэр Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл
Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах.	6 дугаар зүйл 6.4.Төсвийн байгууллага нь программ хангамжийг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авахдаа Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 11.9-д заасны дагуу программ хангамжийн эх кодыг захиалагч, эсхүл түүний нэр заасан этгээд, эсхүл

	гүйцэтгэгч эзэмших нөхцөлийг тендер шалгаруулалтын баримт бичигт заан, харилцан тохиролцоно. 5 дугаар зүйл 5.1.3.Засгийн газар хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлд олгох грант, урамшууллын хэмжээний журам, нөхцөлийг тогтоох; 13 дугаар зүйл 13.3.1.мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын болон гадаадын холбогдох байгууллагуудад патентжуулах зардлыг санхүүжүүлэхэд грант олгох;
Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд гаргахад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, олон улсад өрсөлдөх чадамжийг дээшлүүлэх.	5 дугаар зүйл.Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар Засгийн газрын бүрэн эрх 6 дугаар зүйл.Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын хүлээх үүрэг 7 дугаар зүйл.Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хэрэгжүүлэх арга хэмжээ 8 дугаар зүйл.Мэдээлэл, технологийн үндэсний парк

3.2.“Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлэгдэх хуулийн төслийн зохицуулалт:

Хуулийн төсөл нь өөр хоорондоо болон хүчин төгөлдөр үйлчилж буй бусад хууль тогтоомжтой нийцэж буй эсэхийг “харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн тусламжтайгаар тогтоох юм. Уг шалгуур үзүүлэлтээр хуулийн төслийн зохицуулалтыг үнэлэхдээ тодорхой стандарт асуултуудад хариулах замаар зохицуулалт нэг бүрийн уялдаа холбоог шалгах тул хуулийн төслийн тодорхой зүйл, хэсэг, заалт, зохицуулалтыг бус төслийг бүхэлд нь сонгон авч үнэлэх нь зүйтэй тул хуулийн төслийг бүхэлд нь үнэлэхээр сонгосон болно.

3.3.“Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгээ тогтоосон байдал

Практикт хэрэгжих боломж шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд 1/Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлтэй холбоотой заалтууд, 2/Мэдээллийн технологийн

үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс байгуулахтай холбоотой заалтууд, 3/Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч нарт төрөөс татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэх, дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэхтэй холбоотой заалтууд, 4/ Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалахтай холбоотой заалтуудыг сонгон авч “Практикт хэрэгжих боломж”-ыг тооцсон болно. Сонгосон зүйл заалтуудыг дэлгэрэнгүйг хүснэгтээр үзүүлэв.

Хүснэгт 2. Хуулийн төслийн практикт хэрэгжих боломжийг сонгон үнэлэх

д/д	Практикт хэрэгжих боломж	Сонгосон бүлэг, зүйл, хэсэг, заалт
1	Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хэрэгжүүлэх.	Хуулийн төслийн 2 дугаар бүлэг
2	Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс байгуулах.	Хуулийн төслийн 3 дугаар бүлэг
3	Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч нарт төрөөс татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэх, дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх.	Хуулийн төслийн 4 дүгээр бүлэг
4	Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах.	6 дугаар зүйл 6.4.Төсвийн байгууллага нь программ хангамжийг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авахдаа Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 11.9-д заасны дагуу программ хангамжийн эх кодыг захиалагч, эсхүл түүний нэр заасан этгээд, эсхүл гүйцэтгэгч эзэмших нөхцөлийг тендер шалгаруулалтын баримт бичигт заан, харилцан тохиролцоно. 5 дугаар зүйл 5.1.3.Засгийн газар хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлд олгох грант, урамшууллын хэмжээний журам, нөхцөлийг тогтоох; 13 дугаар зүйл 13.3.1.мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын болон гадаадын холбогдох байгууллагуудад патентжуулах зардлыг санхүүжүүлэхэд грант олгох;

ДӨРӨВ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ

Өмнөх үе шатанд сонгосон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу үнэлэх хуулийн төслийн зохицуулалтыг тухайн шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийг ашиглан хууль тогтоомжийн үр нөлөөг үнэлэх юм. Шалгуур үзүүлэлтийг дараах шалгах хэрэгслийн дагуу хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх болно.

Хүснэгт 3. Шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгсэл

д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Шалгах хэрэгсэл
1	Зорилгод хүрэх байдал	Зорилгод хүрэх байдлын дүн шинжилгээ хийх: Хуулийн төслийн зохицуулалт нь төслийн үзэл баримтлалд дурдсан хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эсэхэд дүн шинжилгээ хийнэ.
2	Харилцан уялдаа	Харилцан уялдааг шалгах: Хуулийн төслийн уялдаа холбоог аргачлалын 4.10-т заасан асуултад хариулах замаар шалгана.
3	Практикт хэрэгжих боломж	Практикт хэрэгжих боломжийг шалгах: Хуулийн төслийн практикт хэрэгжих боломжийг аргачлалын 4.6-д заасан асуултад хариулах замаар шалгана.

Дээрх урьдчилан сонгож авсан шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу хуулийн төсөлд үр нөлөөний үнэлгээг дараах байдлаар хийв.

4.1. “Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:

Энэ шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зохицуулалт нь хуулийн төсөл боловсруулах болсон хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эсэхийг шалгах ба хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хэрэгцээ шаардлагыг хуулийн төсөлд хэрхэн тусгасныг тогтоох, эдгээр зохицуулалт нь үзэл баримтлалд тодорхойлсон хэрэгцээ, шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг харьцуулан дүн шинжилгээ хийлээ.

Хуулийн төслийн 1 дүгээр бүлэг. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт хийсэн заалтууд нь мэдээллийн технологийн салбарын нэр томъёог шинээр тодорхойлж жигдлэн, ойлголтын зөрүүтэй байдлыг арилгасан эсэхэд хийсэн дүн шинжилгээ

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль, эрх зүйн баримт бичигт мэдээллийн технологи, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл, хөгжүүлэлт, мэдээллийн технологийн компани, дэвшилтэт технологийн талаарх ойлголт тодорхойгүй байгаагаас Монгол Улсын урт болон дунд хугацааны бодлогын

баримт бичгүүдэд төрөөс дэмжихээр заасан “мэдээллийн технологийн компаниуд”, “мэдээллийн технологийн энтрепренер”, “хиймэл оюун ухаан хөгжүүлэлтийн үндэсний компани”, “сэндбокс орчин” зэргийг хэрхэн ойлгох, хэрэглэх хүрээ тодорхойгүй байна. Одоогоор Харилцаа холбооны тухай хуульд “мэдээллийн технологи” гэсэн нэр томъёог тодорхойлсон хэдий ч энэ төрлийн харилцааг цаашид дэлгэрүүлэн зохицуулаагүй, мөн “харилцаа холбоо” гэдэг нэр томъёоны агуулгад “мэдээллийн технологи” гэсэн томъёолол багтахгүй байгаа зэргээс тус хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамааруулан зохицуулахад хүндрэлтэй байгаа талаар дурджээ.

Хуулийн төслийн “Нийтлэг үндэслэл” гэх Нэгдүгээр бүлгийн 4 дүгээр зүйлд “мэдээллийн технологи”, “мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл”, “хуулийн этгээд”, “гадаад улсын хуулийн этгээд”, “гарааны компани”, “сэндбокс орчин”, “дэвшилтэт технологи” зэрэг нэр томъёонуудыг тодорхойлсон байна.

Хуулийн төсөлд “мэдээллийн технологи” гэсэн ойлголтыг тодорхойлохдоо Харилцаа холбооны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах замаар мэдээллийн технологитой холбоотой зохицуулалтыг уг хуулийн үйлчлэх хүрээнээс гаргаж зохицуулсан, мөн хуулийн төслийн зорилго нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжиж, уг үйлдвэрлэлээс эдийн засагт үзүүлэх үр өгөөжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэж байгаатай холбогдуулан “мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл”-ийг хэрхэн, яаж ойлгох нь тодорхойгүй нөхцөл үүсгэж болзошгүй гэж үзэн үүнээс сэргийлж мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг шинээр бий болгох, хөгжүүлэх, сайжруулах, түгээх болон тэдгээрийг ашиглан үйлчилгээ үзүүлэх гэсэн өргөн агуулгаар нэр томъёог тодорхойлсон нь үзэл баримтлалаар дэвшүүлсэн зорилгод нийцэж байна. Харин “үйлдвэрлэл” гэх агуулгад мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг шинээр бий болгох, хөгжүүлэх, сайжруулах, түгээхээс гадна “үйлчилгээ” гэсэн томъёоллыг оруулан тодорхойлсон нь хууль батлагдсаны дараа хэрэгжүүлэх явцад хууль зүйн нэр томъёоны зөрчил үүсгэж болзошгүйг анхаарах шаардлагатай байна.

Өөрөөр хэлбэл, Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа зарим хуулиудыг жишээ болгон дурдвал, 2019 онд Улсын Их Хурлаас Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуулийг хүчингүй болгож, түүний шинэчилсэн найруулгыг Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хууль нэршлээр баталсан байна. Мөн 2019 онд Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай анхдагч хуулийн төслийг баталж, “үйлдвэрлэл” болон “үйлчилгээ” гэсэн нэр томъёог ялгамжтай байдлаар зохицуулж, “үйлдвэрлэл” гэсэн агуулгад “үйлчилгээ”-г агуулгын

хувьд оруулж тодорхойлоогүй байна. Иймд Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.1.1 дэх заалтад хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгыг хийхдээ Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томьёог хэрэглэх нийтлэг шаардлагыг хангасан байхаар заасантай нийцүүлэн боловсруулах нь зүйтэй.

Хуулийн төсөлд “хуулийн этгээд” гэснийг Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд заасны дагуу бүртгэгдсэн хуулийн этгээд гэж, “гарааны компани” гэснийг Инновацийн тухай хуулийн 3.1.8-д заасныг гэж томьёолсон нь Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29.1.7-д заасан хуулийн төсөлд бусад хуулийн заалтыг давхардуулан заахгүйгээр шаардлагатай бол түүнийг эш татах, энэ тохиолдолд эшлэлийг тодорхой хийж, хуулийн нэр болон хэвлэн нийтэлсэн албан ёсны эх сурвалжийг бүрэн гүйцэд заасан байх шаардлагатай нийцэж байна. Харин Монгол Улсын урт болон дунд хугацааны бодлогын баримт бичгүүдэд төрөөс дэмжихээр заасан “мэдээллийн технологийн компаниуд”, “мэдээллийн технологийн энтрепренер”, “хиймэл оюун ухаан хөгжүүлэлтийн үндэсний компани” гэснийг хэрхэн ойлгох нь тодорхойгүй байгаагаас нэр томьёоны тодорхойлолт хийхээр үзэл баримтлалд тодорхойлсон зорилготой хуулийн төслийн зохицуулалт хир хэмжээнд нийцэж байгаа эсэхийг тодруулж үзье. Хуулийн төсөлд компани, энтрепренер, үндэсний компани зэргийг тодорхойлоогүй бөгөөд харин “хуулийн этгээд” гэдэг томьёоллыг эш татан тодорхойлсон. Иргэний хуулийн 25 дугаар зүйлд “хуулийн этгээд” гэснийг өмчлөлдөө буюу эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулах эрхдээ тусгайлсан хөрөнгөтэй, өөрийн нэрээр эрх олж, үүрэг хүлээдэг, үйл ажиллагаанаасаа бий болох үр дагаврыг эд хөрөнгөөрөө хариуцдаг, нэхэмжлэгч, хариуцагч байж чадах, тодорхой зорилго бүхий, тогтвортой үйл ажиллагаа эрхэлдэг зохион байгуулалтын нэгдлийг хуулийн этгээд гэж ойлгохоор, хуулийн этгээд нь ашгийн төлөө болон ашгийн төлөө бус зорилготой байх ба ашгийн төлөө хуулийн этгээдийг нөхөрлөл, компанийн хэлбэрээр, ашгийн төлөө бус хуулийн этгээдийг холбоо, сан, хоршооны хэлбэрээр байгуулж болохоор зохицуулсан. Иймд хуулийн төсөлд “хуулийн этгээд” гэдэг томьёолол хэрэглэсэн нь өргөн утга агуулгыг илэрхийлж, хуулийн этгээд доторх бүхий л төрөл, хэлбэрүүдийг хамааруулж ойлгохоор, хуулийн этгээдийн хэлбэрүүдтэй холбоотой нэр томьёоны зөрүүтэй, ойлгомжгүй байдал үүсвэл Иргэний хуулийн зохицуулалтаас эш татан харах боломжийг бүрдүүлсэн байна. Нөгөө талаар хуулийн төсөлд “компани”, “энтрепренер” зэрэг нэр томьёог тухайлан хэрэглэх нь Иргэний хуульд заасан бусад хуулийн этгээдийн хэлбэрүүдэд хуулийн зохицуулалт үйлчлэхгүй байх үр дагаврыг

үүсгэж, тэдгээрийн үйл ажиллагааг хязгаарлах, улмаар хуулийг хэрэгжүүлэхэд хүндрэл үүсгэх талтай. Харин хуулийн төсөлд “гадаад улсын хуулийн этгээд”, “сэндбокс орчин”, “дэвшилтэт технологи” зэрэг томъёоллуудыг тодорхойлсон нь хууль зүйн хувьд ач холбогдолтой төдийгүй үзэл баримтлалд дурдсан бодлогын баримт бичгүүдэд хэрэглэсэн салбарын шинэ, ойлгомжгүй нэр томъёоллыг тодорхой болгон, ойлголтын зөрүүтэй байдлыг арилган, нэр томъёоны тодорхойгүй байдлаас үүсэх бэхшээлийг шийдвэрлэхэд үр дүнтэй гэж үзэж байна.

Төр мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхээс татгалзах, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авдаг байх зорилгод хүрэх байдалд хийсэн дүн шинжилгээ

Хуулийн төслийн 5.1.2-т төр мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхээс татгалзах, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авдаг байх зарчмыг баримтлахаар, уг зарчмын хэрэгжилтийг хангах хүрээнд 6.1.5-д Засгийн газар мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар шаардлагатай улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн хэмжээг тогтоохоор, 7.1.2-т төрийн болон нутгийн өөрөөр удирдах байгууллага нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар хүн, хуулийн этгээдтэй хамтран ажиллах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах, төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр, 8.1.3-т Цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэг цонхны системийг бүрдүүлэх, системийг ашиглан төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах ажлыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран зохион байгуулахаар тус тус зохицуулснаар төрийн бүх шатны байгууллага мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авч, хамтран ажиллах үүрэгтэй байхаар хуульчилсан байна.

Мөн хуулийн төслийн 9 дүгээр зүйлд төрийн байгууллага нь төрийн үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдэд хүргэхэд ашиглах дэвшилтэт технологийг хөгжүүлэх, нэвтрүүлэх, түүний засвар, арчлалт, үйлчилгээ, аюулгүй байдлыг хангах, хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэг цонхны системийг бүрдүүлэх, системийг ашиглан төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах ажлыг

санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран зохион байгуулах, бүх нийтийн цахим ур чадварын түвшинг үнэлэх, соён гэгээрүүлэх ажлыг тогтмол зохион байгуулах, мэдээллийн технологийн салбарын хүний нөөцийн эрэлт хэрэгцээний судалгааг тогтмол хийх, хөдөлмөрийн зах зээл дээрх эрэлт, нийлүүлэлтийг хангахад чиглэсэн бодлого, арга хэмжээг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах, бодлогын судалгаа шинжилгээ хийх, дэвшилтэт технологийн судалгаа хөгжүүлэлтийг дэмжих ажлыг гэрээний үндсэн дээр хувийн өмчит хуулийн этгээдээр гүйцэтгүүлж, холбогдох зардлыг бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн санхүүжүүлж болохоор зааж, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг ямар үйл ажиллагааны хүрээнд хэрэгжүүлж болохыг тодорхойлсноор үзэл баримтлалаар тогтоосон зорилгод нийцсэн байна.

Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс байгуулах зорилгод хүрэх байдалд хийсэн дүн шинжилгээ

Хуулийн төслийн 3 дугаар бүлэгт мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс, түүний зохион байгуулалт, үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг зохицуулсан байна. Хуулийн төслийн 5.1.4-т Засгийн газар нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийг байгуулах бөгөөд түүний ажиллах журмыг цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газрын тогтоолоор батлахаар тусгажээ. Мөн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийн үйл ажиллагааг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах чиг үүрэг бүхий орон тооны бус зөвлөлтэй байхаар, Зөвлөл нь эдийн засгийн, мэдээллийн технологийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, мэргэжлийн холбоо, хувийн хэвшлийн байгууллагын төлөөллөөс бүрдэхээр, Зөвлөлийн дарга нь мэдээллийн технологийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн байхаар, Мэдээлэл, технологийн үндэсний парк нь Зөвлөлийн ажлын албаны чиг үүргийг гүйцэтгэхээр тус тус зохицуулжээ. Хуулийн төсөлд Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу тухайн хуулиар зохицуулвал зохих нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн тусгаж, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийг байгуулах, түүний үйл ажиллагааг тогтмолжуулахтай холбоотой зохион байгуулалтын шинжтэй бусад асуудлыг зохицуулсан нь үзэл баримтлалаар тодорхойлсон зорилгод хүрэх боломжтой гэж үзэж байна.

Хуулийн төслөөр зохицуулсан мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс нь Чөлөөт бүсийн тухай хуулиар зохицуулсан чөлөөт бүсийн зохицуулалтаас ихээхэн ялгаатай байх бөгөөд виртуал бүсийг байгуулах үйл явц нь чөлөөт бүсийг байгуулах, байршлыг тодорхойлж, үйл ажиллагаа явуулах процесстой харьцуулахад ихээхэн хялбар, чөлөөт бүсэд дагаж мөрдөх гааль, шалган нэвтрүүлэх, хуулийн этгээдийн болон иргэний бүртгэл, хөдөлмөр эрхлэлтийн зэрэг тусгай дэглэм үйлчлэхгүй байхаар зохицуулалтыг хийж, онлайн хэлбэрээр үйл ажиллагаа явуулах боломжтой байхаар тогтоосон нь хуулийн төслийн үзэл санааг бусад хуулийн зохицуулалтаас ялгагдах онцлогийг илэрхийлж, хэрэгжих боломжийг тодорхойлсон байна.

Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч нарт төрөөс үзүүлэх татварын болон татварын бус дэмжлэгийг тогтоох, дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэхтэй холбоотой зорилгод хүрэх байдалд хийсэн дүн шинжилгээ

Хуулийн төслийн 4 дүгээр бүлэгт мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгэлтэй хуулийн этгээдэд татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэх, дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулсан байна. Татварын дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой харилцааг Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төслийг дагаж боловсруулсан Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд тусгаж, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгүүлсэн этгээдэд өгсөн буцалтгүй тусламжийг албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тооцохоор, мөн виртуал бүсэд бүртгүүлсэн өдрөөс хойш 5 жилийн хугацаанд тус бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн дотоодод шинээр үйлдвэрлэсэн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнд албан татварын хөнгөлөлт үзүүлэхээр, түүнчлэн виртуал бүсэд бүртгүүлснээс хойш 5 хүртэлх жилийн хугацаанд тус бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлсэн үйл ажиллагаанаас олсон орлого болон виртуал бүсэд хөрөнгө оруулсан иргэн, хуулийн этгээдийн ногдол ашиг албан татвараас чөлөөлөхөөр зохицуулсан.

Татварын бус дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой харилцааг Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төсөлд тусгаж, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын болон гадаадын холбогдох байгууллагуудад патентжуулах зардлыг санхүүжүүлэх болон экспортод чиглэсэн

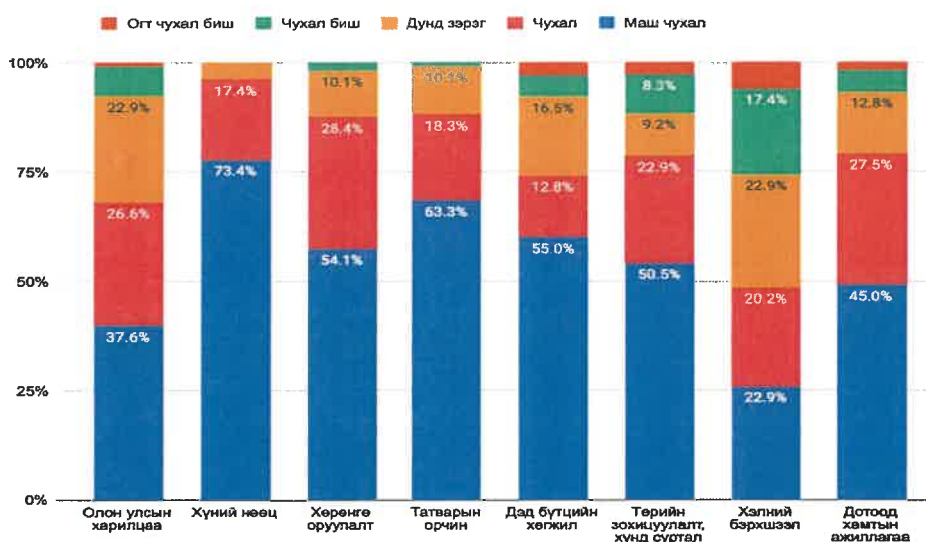
мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний олон улсын чанар стандартын баталгаажуулалтын зардлыг санхүүжүүлэхэд бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн грант олгох, дэвшилтэт технологид суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгосон патент эзэмшигчид шагнал, урамшуулал олгох, виртуал бүсэд бүртгэгдсэн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгчийн төлсөн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтөд нөхөн олговор олгох, хиймэл оюун ухаанд суурилсан төсөл, арга хэмжээний нийт өртгийн 60 болон түүнээс дээш хувийг өөрийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн тохиолдолд үлдэх хэсэгт грант олгох, Батлан даалтын сангийн тухай хуульд заасан нөхцөл журмын дагуу зээлийн батлан даалт гаргах, хөгжлийн тэргүүлэх болон эрэлттэй мэргэжлийн жагсаалтад багтсан мэдээллийн технологийн чиглэлээр бакалаврын түвшинд суралцаж байгаа оюутныг сургалтын төлбөрөөс хөнгөлөх, хөгжлийн тэргүүлэх болон эрэлттэй мэргэжлийн жагсаалтад багтсан мэдээллийн технологийн чиглэлээр бакалавр болон түүнээс дээш зэргээр суралцаж төгссөн хүний эхний 1 жилийн үндсэн цалингийн 50 хувийг төрөөс олгох, экспортонд гаргасан болон оюуны өмчид бүртгүүлсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бүрт судалгаа, хөгжүүлэлтийн зардлын 70 хүртэлх хувьтай тэнцэх 1 удаагийн дэмжлэгийг дотоодын мэдээлэл технологийн гарааны бизнест олгох, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний төсөл хэрэгжүүлэхээр авсан зээлийн хүүний тодорхой хувийг санхүүжүүлэх, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхэлж гарааны компанид эд хөрөнгийн түргэвчилсэн элэгдэл хорогдол тооцох, виртуал бүсэд бүртгэгдсэн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгчийн үйл ажиллагаа явуулах байрны түрээсийн зардлын 50 хүртэлх хувийг санхүүжүүлэхээр зохицуулсан байна.

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой харилцааг ерөнхий агуулгаар томьёолсон байх ба харин хуулийн төсөлд дэмжлэгүүдийг нэг бүрчлэн тоочих байдлаар тодорхойлж, хуулийн төслийн 6.1.3-т хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлд олгох грант, урамшууллын хэмжээ, зээлийн батлан даалт гаргах журам, нөхцөлийг Засгийн газар тогтоохоор заасан нь үзэл баримтлалаар тодорхойлсон зорилгод нийцсэн байна.

Мөн хуулийн төслийн тандан судалгаанд дурдсан Стартап маркетинг спэйс төв, гарааны бизнес эрхлэгчдийн Дриймерс нэгдлийн мэдээллийн санд үндэслэн мэдээллийн технологийн салбарт үйл ажиллагаа идэвхитэй явуулдаг 304 бизнес эрхлэгчдийн мэдээлэлд үндэслэн, тус салбарыг төлөөлөх 109 бизнес эрхлэгчийг

түүврийн аргаар сонгож 2021 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 2021 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдрийн хооронд “Гүүгл форм” веб платформыг ашиглан цахимаар судалгаа авсан ба үр дүнг нэгтгэх замаар мэдээллийн технологийн салбарын тулгамдсан асуудлыг тодорхойлсон. Судалгаанд хамрагдсан нийт 109 компанийн 65.1 хувь нь технологи хөгжүүлэлтийн компани бөгөөд эдгээр технологи хөгжүүлэлтийн компанийн 33 хувь нь финтек буюу санхүүгийн, 30.3 хувь нь эдтек буюу боловсролын, 14.7 хувь нь бүх зүйлсийн интернэт, 11.4 хувь нь блокчэйн технологи хөгжүүлэгч байсан. Судалгаанд хамрагдсан нийт компаниуд мэдээллийн технологийн салбарын тулгамдсан асуудлыг 73.2 хувь нь хүний нөөцийг чадавхижуулах, 63.3 хувь нь татварын орчин сайжруулах, 55 хувь нь дэд бүтцийг хөгжүүлэх, 54.1 хувь нь хөрөнгө оруулалт гэж ач холбогдлоор нь эрэмбэлсэн байх ба хуулийн төслийн зохицуулалт нь мэдээллийн технологийн салбарт тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн татварын болон татварын бус дэмжлэгтэй холбоотой олон улсын жишигт баримталж байгаа зарим жишиг зохицуулалтуудыг тусгахад зорьсон гэж дүгнэж байна.

Зураг 1. Судалгаанд хамрагдсан компаниудын тодорхойлсон тулгамдсан асуудал

Харин хуулийн төсөлд тусгасан татварын болон татварын бус дэмжлэгтэй холбоотой зохицуулах шаардлагатай харилцаануудыг тусгахдаа мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн үйлдвэрлэсэн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас хөнгөлөх, чөлөөлөх талаар дурдаагүй байх бөгөөд энэ зохицуулалтын талаар тодруулж, санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн

захиргааны төв байгууллагатай харилцан зөвшилцсөний үндсэн дээр Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, энэ талаар тусгах нь зүйтэй гэж үзэж байна.

Хуулийн төсөлд Виртуал бүсэд бүртгүүлсэн хуулийн этгээдэд үзүүлэх дэмжлэг нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлээс төсөвт төвлөрүүлсэн мөнгөн хөрөнгийн 40-өөс доошгүй хувьтай тэнцэх хэмжээний хөрөнгө, гадаад улс, олон улсын байгууллага, түүнчлэн гадаад, дотоодын аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнээс өгсөн хандив, тусламж, энэ хуулийн 7.4-т заасны дагуу төсвийн байгууллагын өөрийн эзэмшиж байгаа программ хангамжийн эх кодыг гадаад улсын хуулийн этгээдэд эзэмшүүлснээс орсон орлого, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 5.3.5, 5.3.10, 5.3.20-д заасан Засгийн-газрын тусгай сангийн хөрөнгийн 5-аас доошгүй хувиас бүрдэхээр тогтоосноор хуулийн этгээдэд үзүүлэх татварын бус дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх боломжийг тодорхойлсон байна.

Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах талаар зорилгод хүрэх байдалд хийсэн дүн шинжилгээ

Хуулийн төслийн 6.4-т “Төсвийн байгууллага нь программ хангамжийг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авахдаа программ хангамжийн эх кодыг захиалагч, эсхүл түүний нэр заасан этгээд, эсхүл гүйцэтгэгч эзэмших нөхцөлийг тендер шалгаруулалтын баримт бичигт заан, харилцан тохиролцоно.” Гэж зохицуулсан. Гадаад улс орнууд тэр дундаа Турк, Япон, Солонгос, Казахстан зэрэг орнууд нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгчийн оюуны өмчийн эрхийг баталгаажуулж, өөрийн баталсан стратегийн баримт бичигт оюуны өмчийн эрх зүйн дэд бүтэц, хэрэгжилттэй холбоотой бүтцийг бэхжүүлэхийг онцлон зааж, аж ахуйн нэгжүүдийн оюуны өмчийн эрхийг хадгалах арга хэмжээ авах, программ хангамж, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний олон улсад өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх, брэнд болгоход дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор оюуны өмч, патентын эрхийн судалгааг хийх, их, дээд сургуулиудын оюуны өмчийн менежментийн чадавхыг нэмэгдүүлэх, оюуны өмчийг шилжүүлэх, лицензийн гэрээгээр ашиглах боломжийг бүрдүүлэх зорилгоор зохицуулалт хийж, үйл ажиллагааг илүү үр дүнтэй болгохоор зорьж байгаа олон улсын жишиг зарчмыг дээрх зохицуулалтын хүрээнд бүрдүүлсэн гэж дүгнэж байна.

Мөн хуулийн төслийн 13.3.1, 13.3.5-д Виртуал бүсэд бүртгэлтэй хуулийн этгээдэд мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын болон гадаадын

холбогдох байгууллагуудад патентжуулах зардлыг санхүүжүүлэхэд грант олгох, дэвшилтэт технологид суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгосон патент эзэмшигчид шагнал, урамшуулал олгох зэрэг татварын бус дэмжлэг олгохоор, мөн төслийн 5.1.3-т Засгийн газар хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлд олгох грант, урамшууллын хэмжээг тогтоохоор зохицуулсан зэргээс харахад оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах зохицуулалтыг тусгаснаар оюуны өмчийн эрхийг хамгаалах зохицуулалтыг практикт хэрэгжүүлэх механизмыг бүрдүүлэхэд чиглэсэн байна.

Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд гаргахад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, олон улсад өрсөлдөх чадамжийг дээшлүүлэх зорилгод хүрэх байдалд хийсэн дүн шинжилгээ

Хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлд төр нь мэдээллийн технологийн үндэсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх зарчмыг үйл ажиллагаандаа баримтлан мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч хүн, хуулийн этгээдэд дэмжлэг үзүүлэхээр зааж, хуулийн төслийн 9 дүгээр зүйлд зохицуулснаар мэдээлэл, технологийн чиглэлээр мэдлэг шингэсэн дэвшилтэт технологи, экспортын чиг баримжаатай үндэсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, гарааны компанийг бойжуулах, төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр төсөл хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий байгууллага нь Мэдээлэл, технологийн үндэсний парк байхаар тогтоожээ.

Тус парк нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих хүрээнд гарааны компанийг бойжуулах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд гаргахад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, гарааны компаниудын үйл ажиллагааг уялдуулах, мэдээллийн технологийн тэмцээн, уралдаан зохион байгуулах, хүний нөөц бэлтгэх чиглэлээр дотоод, гадаадын их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллага болон хувь хүн, хуулийн этгээдтэй хамтран ажиллах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хөгжүүлэхэд биет болон биет бус хэлбэрээр хөрөнгө оруулалт татах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрийг хариуцах, үндэсний мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон улсад сурталчлах, гадаад аутсорсингийн үйлчилгээг дэмжихэд чиглэсэн арга хэмжээг зохион байгуулах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авахад шаардлагатай нэг цонхны бүртгэлийн системийг хариуцан ажиллуулах, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч хуулийн

этгээдэд зориулан инкубатор, хамтын оффис ажиллуулах, инкубаторт элсэх хуулийн этгээдэд тавигдах шаардлагыг тодорхойлох зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр тусгажээ.

Түүнчлэн хуулийн төслийн 8.1.7, 8.1.8-д Цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь үндэсний мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон улсад таниулахад дэмжлэг үзүүлэх, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх талаар гадаад улс, олон улсын байгууллагатай хамтран ажиллах талаар арга хэмжээ авахаар зохицуулсан зэргээс дүгнэхэд хуулийн төсөлд үзэл баримтлалаар тогтоосон зорилтыг илүү нарийвчлан зохицуулалт болгон тусгаж, хэрэгжүүлэх этгээдийг хэд хэдэн этгээд байхаар тогтоож гарааны бизнес эрхлэгч нарын үйл ажиллагааг дэмжих боломжийг тодорхойлсон байна.

4.2. “Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:

Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлалд заасан дараах асуултад хариулах замаар хуулийн төслийг бүхэлд нь үнэлж, хуулийн төслийн зохицуулалт өөр хоорондоо болон хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа бусад хуульд нийцэж байгаа эсэхийг шалгах байдлаар уялдаа холбоог тогтоохыг зорьлоо.

Хүснэгт 4. Хуулийн уялдаа холбоог тогтоосон байдал

Д/д	Асуултууд	Хариулт
1	Хуулийн төслийн зохицуулалт тухайн хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх;	Тийм. Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн зорилт нь төсөлд тусгаснаар “мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар төрөөс баримтлах бодлогыг тодорхойлох, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл, хөгжүүлэлтийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хүн, хуулийн этгээдийг дэмжих, санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг төрөлжүүлэх, хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлээс эдийн засагт үзүүлэх үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх замаар цахим эдийн засгийг дэмжихэд оршино.” гэж заасан байна. Хуулийн төсөлд мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар Засгийн газар, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, Цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хүлээх үүргийг тодорхойлж, мэдээлэл, технологийн чиглэлээр мэдлэг шингэсэн дэвшилтэт технологи,

		экспортын чиг баримжаатай үндэсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, гарааны компанийг бойжуулах, төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр төсөл хэрэгжүүлэх чиг үүрэгтэй Мэдээлэл, технологийн үндэсний паркийн үйл ажиллагааг зохицуулж, төрийн байгууллага нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлтэй холбоотой хуульд заасан зарим чиг үүргийг гэрээний үндсэн дээр хувийн өмчит хуулийн этгээдээр гүйцэтгүүлж, холбогдох зардлыг бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн санхүүжүүлж болохоор, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийг байгуулж, тус бүсэд бүртгүүлсэн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч хуулийн этгээдэд татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхээр, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих дэмжлэгийн эх үүсвэрийг тогтоож, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгчийн оюуны өмчийн эрхийг хамгаалахаар заасан зэрэг нь хуулийн төслөөр дэвшүүлсэн зорилтод нийцэж байна.
2	Хуулийн төслийн “Хууль тогтоомж” гэсэн хэсэгт заасан хуулиудын нэр тухайн харилцаанд хамаарах хууль мөн эсэх;	Тийм. Хуулийн төслийн 2.1-д “Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.” гэж тодорхойлжээ. Монгол Улсын Үндсэн хууль нь иргэний үндсэн эрхийг баталгаажуулж, ардчилсан эрх зүйт төрийн суурь зарчмуудыг тодорхойлсон эрх зүйн дээд хүчин чадал бүхий баримт бичиг тул хууль тогтоомж хэсэгт дурдаж, Үндсэн хууль болон мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжихтэй холбоотой нарийвчилсан харилцааг зохицуулсан тухайн хууль болон тэдгээрт нийцсэн бусад хуулиудаас бүрдэхээр заасан нь хууль зүйн хувьд үндэслэлтэй бөгөөд тухайн харилцаанд хамаарах холбогдох хуулиудыг тодорхойлон хуульчилсан байна.
3	Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томьёо тухайн хуулийн төслийн болон бусад хууль тогтоомжийн нэр томьёотой нийцэж байгаа эсэх;	Хуулийн төслийн 4 дүгээр зүйлд нийт 7 төрлийн нэр томьёог тодорхойлсон бөгөөд “мэдээллийн технологи” гэсэн томьёоллыг одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа Харилцаа холбооны тухай хуулийн 3.1.14-т заасан агуулгаар тодорхойлж, тус хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж дээрх нэр томьёог хасахаар тусгасан байна. Тухайн хуулийн төсөлд “мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл” гэсэн нэр томьёо хэрэглэгдэж байгаатай холбогдуулан мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг шинээр бий болгох, хөгжүүлэх, сайжруулах, түгээх болон

		тэдгээрийг ашиглан үйлчилгээ үзүүлэхийг хамааруулан ойлгохоор тодорхойлсон бөгөөд өөрөөр хэлбэл “үйлдвэрлэл” гэх агуулгад мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг шинээр бий болгох, хөгжүүлэх, сайжруулах, түгээхээс гадна “үйлчилгээ” гэсэн томъёоллыг оруулан тодорхойлсон байна. Энэ нь хууль батлагдсаны дараа хэрэгжүүлэх явцад хууль зүйн нэр томъёоны зөрчил үүсгэж болзошгүйг анхаарах шаардлагатайг өмнөх хэсэгт дурдсан билээ. Хуулийн төсөлд хэрэглэсэн “хуулийн этгээд”, “гарааны компани” зэрэг томъёоллыг Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль, Инновацийн тухай хуулийг эш татаж тодорхойлсон нь Хууль тогтоомжийн тухай хуультай нийцсэн байна. Мөн “сэндбокс орчин”, “дэвшилтэт технологи” зэрэг нэр томъёог бусад хуулиудад тодорхойлоогүй байх ба олон улсын жишгийг харгалзан нэр томъёоны тодорхойлолт хийсэн нь одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хуулиудын зохицуулалтай зөрчил үүсгэхээргүй байна.
4	Хуулийн төслийн хэсэг, заалт тухайн хуулийн төслийн заалттай нийцэж байгаа эсэх;	Тийм. Хуулийн төслийн зохицуулалтыг бүхэлд нь харьцуулж дүгнэхэд хоорондоо зөрчилтэй зохицуулалт байхгүй хэдий ч зарим зохицуулалт нь бусад хуулийн зохицуулалттай зөрчилдөхөөр байгааг анхаарах шаардлагатай. Хуулийн төслийн 8.1.6-д мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах нь цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын үүрэг байхаар заасныг Оюуны өмчийн тухай хуулийн 12.2.2-т “Оюуны өмчийн байгууллага нь зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрх эзэмшигчийн эрх ашгийг хамгаалах,” гэж заасантай нийцүүлж, зохицуулалтыг зөрчил үүсгэхгүй байхаар тусгах.
5	Хуулийн төслийн хэсэг, заалт тухайн хуулийн төслийн заалттай давхардсан эсэх;	Үгүй. Хуулийн төслийн зүйл, хэсэг, заалт нь тухайн хуулийн төслийн заалттай давхцалгүй байна. Гэхдээ хуулийн төслийн 8.1.1-д мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжихтэй холбоотой стандарт, тушаал шийдвэр, дүрэм, журмыг боловсруулж, батлахыг цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хариуцан хэрэгжүүлэхээр заасан байх ба тушаал гаргах агуулга нь тухайн байгууллагаас гаргах шийдвэрийн нэг хэлбэр тул хуулийн төслөөс хасах.

6	Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан эсэх;	Тийм. Хуулийн төслийн 6, 7, 8, 9 дүгээр зүйлд мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар Засгийн газар, төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын хүлээх нийтлэг үүрэг, цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хариуцан хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлсноор хуулийн хэрэгжилтийг хангах эрх бүхий этгээдийг тодорхойлсон байна.
7	Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг орхигдуулсан эсэх;	Үгүй. Хуулийн төсөлд мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгүүлсэн хуулийн этгээдэд үзүүлэх дэмжлэгийн эх үүсвэрийг хаана бүрдүүлж, хэрхэн зарцуулах нь тодорхойгүй байх ба энэ хүрээнд улсын төсвийн санхүүжилтээс бүрдэх Засгийн газрын тусгай сан, эсхүл Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай хуульд заасан хөрөнгө оруулалтын сан байгуулах эсэх хэлбэрүүдийг тодруулах.
8	Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан эсэх;	Үгүй. Хуулийн төслийн 6, 7, 8, 9 дүгээр зүйлд мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар Засгийн газар, төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын хүлээх нийтлэг үүрэг, цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хариуцан хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлсон байх ба төслийн 8.1-д “Цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь энэ хуулийн 6.1-д заасан нийтлэг үүргийг гүйцэтгэхээс гадна” гэж төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын хүлээх үүргээс ялгамжтай байхаар зохицуулалтын давхардлыг арилгасан байна.
9	Төрийн байгууллагын чиг үүргийг төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор гүйцэтгүүлэх боломжтой эсэх;	Тийм. Хуулийн төслийн 9 дүгээр зүйлд төрийн байгууллага нь төрийн үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдэд хүргэхэд ашиглах дэвшилтэт технологийг хөгжүүлэх, нэвтрүүлэх, түүний засвар, арчлалт, үйлчилгээ, аюулгүй байдлыг хангах, хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэг цонхны системийг бүрдүүлэх, системийг ашиглан төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах ажлыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран зохион байгуулах, бүх нийтийн цахим ур чадварын түвшинг үнэлэх, соён гэгээрүүлэх ажлыг тогтмол зохион байгуулах, мэдээллийн технологийн салбарын хүний нөөцийн эрэлт хэрэгцээний судалгааг тогтмол хийх, хөдөлмөрийн зах зээл

		дээрх эрэлт, нийлүүлэлтийг хангахад чиглэсэн бодлого, арга хэмжээг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах, бодлогын судалгаа шинжилгээ хийх, дэвшилтэт технологийн судалгаа хөгжүүлэлтийг дэмжих ажлыг гэрээний үндсэн дээр хувийн өмчит хуулийн этгээдээр гүйцэтгүүлж, холбогдох зардлыг бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн санхүүжүүлж болохоор заасан байна.
10	Татварын хуулиас бусад хуулийн төсөлд албан татвар, төлбөр, хураамж тогтоосон эсэх;	Үгүй. Хуулийн төслийг дагаж Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгүүлсэн этгээдэд өгсөн буцалтгүй тусламж өгсөн, виртуал бүсэд бүртгүүлснээс хойш 5 хүртэлх жилийн хугацаанд тус бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлсэн үйл ажиллагаанаас олсон орлого, виртуал бүсэд бүртгэлтэй хуулийн этгээдэд хөрөнгө оруулсан иргэн, хуулийн этгээдийн ногдол ашиг зэргийг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараас чөлөөлөхөөр, виртуал бүсэд бүртгүүлсэн өдрөөс хойш 5 жилийн хугацаанд тус бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн дотоодод шинээр үйлдвэрлэсэн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараас хөнгөлөхөөр тус тус зохицуулсан байна.
11	Тухайн хуулийн төсөлд тусгасан тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд тусгасан эсэх;	Үгүй. Хуулийн төслийн хүрээнд Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан хүрээний асуудал хөндөгдөөгүй байх тул энэ талаарх зохицуулалт тусгаагүй байна.
12	Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгасан эсэх;	Үгүй. Хуулийн төсөлд хүний эрхийг хязгаарласан шинжтэй зохицуулалт байхгүй байна.
13	Хуулийн төслийн хэсэг, заалт жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангасан эсэх;	Тийм. Хуулийн төслийн 3.1-д төрөөс мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар баримтлах бодлого, зарчим, чиг үүргийг тодорхойлж, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхэлж байгаа бүхий л хүн, хуулийн этгээдэд дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой харилцаанд

		үйлчлэхээр зааж, жендерийн ялгамжтай байдлыг тусгаагүй байна.
14	Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Үгүй. Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгаагүй байна.
15	Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Үгүй. Хуулийн төслийн зорилт болон холбогдох зохицуулалтын хувьд мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч хүн, хуулийн этгээдийг дэмжихэд чиглэн, төрийн байгууллагын хүлээх үүргийг тусгасан байх ба авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн зохицуулалт байхгүй байна.
16	Хуулийн төсөлд тусгасан хориглосон хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх.	Тийм. Холбогдох хуульд заасны дагуу хууль зөрчигчид хариуцлага хүлээлгэхээр заасан байх боловч Зөрчлийн тухай хуульд зөрчлийг тусгах талаар дагах хуулийн төсөл боловсруулаагүй байна.

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд аргачлалын 4.10-т заасан шалгуурт нийцүүлэн боловсруулсан асуултад хариулах байдлаар хуулийн төслийн зохицуулалт өөр хоорондоо зөрчил, давхардал үүсгэсэн эсэхийг шалгасан бөгөөд хуулийн төслийн зохицуулалт давхардал, зөрчилгүй байна. Хууль зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлага, зөрчлийг шалгах эрх бүхий этгээдийн асуудал тодорхойгүй байх тул Зөрчлийн тухай болон Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулж, хуулийн төслийг уялдуулах шаардлагатай байна.

4.3. “Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ

Энэ хэсэгт Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төслийн зохицуулалт нь шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зохицуулалтыг дагаж мөрдөх буюу хэрэгжүүлэх боломж байгаа эсэхийг, мөн хэрэгжүүлэх субъект, байгууллага нь хэн байх вэ гэдгийг тогтоох, тэдгээр байгууллагад тухайн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж, бололцоо байгаа эсэхийг урьдчилан үнэллээ.

Хуулийн төслийг практик дээр турших нь тухайн зохицуулалт практикт хэрэгжих боломжтой байна уу, хуулийг хэрэгжүүлэх байгууллагууд түүнийг хүлээн зөвшөөрч байна уу, бусад этгээдэд хэрхэн нөлөөлж байгаа болон тухайн зохицуулалтад байгаа хийдэл, дутагдалтай зүйлийг тогтооход чухал ач холбогдолтой хэдий ч энэ нь маш их цаг хугацаа, хүн хүч, зардал шаардах тул одоо

болж байгаа үйл явц, хуулийн зохицуулалтад дүн шинжилгээ хийх замаар боловсруулсан. Ингэхдээ дараах хоёр асуултад хариулах байдлаар тус шалгуур үзүүлэлтийг үнэлсэн.

1. Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх субъект байгаа эсэх;
2. Хуулийн төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж бололцоо байгаа эсэх.

Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хэрэгжүүлэх

Хуулийн төслийн 2 дугаар бүлэгт тусгасан зохицуулалтын практикт хэрэгжих боломжид хийсэн дүн шинжилгээ

4.3.1.Хэрэгжүүлэх субъект байгаа эсэх

Хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлд Төр нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар баримтлах бодлогыг тодорхойлох, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхэлж байгаа хүн, хуулийн этгээдэд дэмжлэг үзүүлэхдээ төр, хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлах, төр мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхээс татгалзах, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авдаг байх, мэдээллийн технологийн үндэсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх зарчмыг баримтлахаар заасан нь уг зохицуулалтын хэрэгжилтийг хангах суурь эрх зүйн үндсийг бүрдүүлсэн байна. Дээр дурдсанаар уг зарчмын хэрэгжилтийг хангах этгээдийг “Төр” хэмээн томъёолж, хуулийн төслийн Хоёрдугаар бүлэгт мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих төрийн байгууллагын хүлээх нийтлэг үүргийг Засгийн газар, төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, мэдээлэл, технологийн үндэсний парк зэрэг байгууллагад хамааруулан тодорхойлсон байна.

Тус бүлэгт зохицуулсан зохицуулалтыг нарийвчлан судалж үзвэл, төслийн 6 дугаар зүйлд Засгийн газар мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих хүрээнд мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар шаардлагатай улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн хэмжээг тогтоох, хэрэгжилтийг зохион байгуулахаар тусгажээ. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хэрэгжүүлэх урьдач нөхцөл нь санхүүжилтийн асуудлыг шийдвэрлэх бөгөөд энэ зохицуулалтыг тусгаснаар Засгийн газар жил бүрийн улсын төсвийг төлөвлөж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхдээ мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл буюу уг үйлдвэрлэлийг

эрхэлж байгаа этгээдийг дэмжихэд анхаарч тодорхой хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийг шийдвэрлэж байхыг даалгасан байна.

Хуулийн төслийн 7 дугаар зүйлд төрийн бүх шатны байгууллага, нутгийн өөрөөр удирдах байгууллагад мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар хүн, хуулийн этгээдтэй хамтран ажиллах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах, төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх нийтлэг үүргийг тогтоож, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон улсад сурталчлан таниулахад шаардагдах зардлыг төрөөс санхүүжүүлж байхаар заасан байна.

Хуулийн төслийн 8 дугаар зүйлд Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуульд заасны дагуу мэдээллийн технологийн бодлого, зохицуулалтын асуудлыг хариуцан ажилладаг цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар оролцогч талуудын түншлэл, салбар хоорондын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангах, хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэг цонхны системийг бүрдүүлэх, системийг ашиглан төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах ажлыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран зохион байгуулах, үндэсний мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон улсад таниулахад дэмжлэг үзүүлэх зэргийг хариуцан хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Мөн хуулийн төслийн 9 дүгээр зүйлд Мэдээлэл, технологийн үндэсний парк нь мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хөгжүүлэхэд биет болон биет бус хэлбэрээр хөрөнгө оруулалт татах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрийг хариуцах, үндэсний мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон улсад сурталчлах, гадаад аутсорсингийн үйлчилгээг дэмжихэд чиглэсэн арга хэмжээг зохион байгуулах чиг үүргийг гүйцэтгэхээр тусгасан байна.

4.3.2.Төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж бололцоо байгаа эсэх

Өмнөх хэсэгт дурдсанаар төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хэрэгжүүлэх этгээдийг хуулийн төслийн зохицуулалтад нарийвчлан тодорхойлж, түүний гүйцэтгэх үүргийг тогтоосон.

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуульд Засгийн газар нь төрийн гүйцэтгэх байгууллагын тодорхой чиг үүргийг холбогдох хууль, түүнд үндэслэсэн Засгийн газрын шийдвэр, гэрээний үндсэн дээр Засгийн газрын бус байгууллагад хариуцуулан гүйцэтгүүлж, холбогдох зардлыг бүрэн буюу хэсэгчлэн санхүүжүүлж болохоор заасан. Мөн Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хуулийг 2022 онд нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, төрийн үйлчилгээний салбарт төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн төслийг хэрэгжүүлэх, хувийн хэвшлийн оролцоо, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, төр, хувийн хэвшил эрсдэлийн оновчтой удирдлагад суурилан түншлэлийн гэрээний дагуу урт хугацаанд үр ашигтай хамтран ажиллах болон санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан эрх зүйн таатай орчныг бүрдүүлэх зорилгоор баталсан хэдий ч одоог хүртэл тус хуульд тусгасан түншлэлийг хэрэгжүүлэх нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, төрийн үйлчилгээний салбар, чиглэлийг Засгийн газраар батлуулаагүй байна. Практик дээр тухайн харилцааг нарийвчлан зохицуулсан хуулиудад төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлэх чиг үүрэг, чиглэлийг нарийвчлан тодорхойлдоггүйгээс төр, хувийн түншлэлийг хэрэгжүүлэх боломжгүйд хүрч байна.

Иймд хуулийн төслийн 10 дугаар зүйлд төрийн байгууллага нь төрийн үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдэд хүргэхэд ашиглах дэвшилтэт технологийг хөгжүүлэх, нэвтрүүлэх, түүний засвар, арчлалт, үйлчилгээ, аюулгүй байдлыг хангах, хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэг цонхны системийг бүрдүүлэх, системийг ашиглан төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах ажлыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран зохион байгуулах, бүх нийтийн цахим ур чадварын түвшинг үнэлэх, соён гэгээрүүлэх ажлыг тогтмол зохион байгуулах, мэдээллийн технологийн салбарын хүний нөөцийн эрэлт хэрэгцээний судалгааг тогтмол хийх, хөдөлмөрийн зах зээл дээрх эрэлт, нийлүүлэлтийг хангахад чиглэсэн бодлого, арга хэмжээг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах, бодлогын судалгаа шинжилгээ хийх, дэвшилтэт технологийн судалгаа хөгжүүлэлтийг дэмжих ажлыг гэрээний үндсэн дээр хувийн өмчит хуулийн этгээдээр гүйцэтгүүлж, холбогдох зардлыг бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн санхүүжүүлж болохоор заасан төр, хувийн хэвшлийн түншлэл аль чиглэлд хэрэгжүүлэхийг ойлгомжтой

болгон тодорхойлсон хуулийн хэрэгжилтийг хангахад чухал ач холбогдолтой болсон байна.

Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийг байгуулах

Хуулийн төслийн 2 дугаар бүлэгт тусгасан зохицуулалтын практикт хэрэгжих боломжид хийсэн дүн шинжилгээ

4.3.3.Хэрэгжүүлэх субъект байгаа эсэх

Хуулийн төслийн 3 дугаар бүлэгт мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс, түүний зохицуулалт, үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг зохицуулж байна.

Мэдээллийн технологийн салбар хурдацтай хөгжиж, блокчэйн, виртуал хөрөнгө, метавэрс зэрэг шинэ тутам ойлголтууд бий болж улс орнуудад уян хатан бодлого, хурдтай зохицуулалтын орчин шаардаж байна. Уламжлалт систем энэхүү технологийн өөрчлөлтийг цаг үед нь тохируулан шингээж, зохицуулахад хүндрэлтэй юм. Нөгөө талаас зохицуулалтгүй байлгах нь тухайн улс оронд болон иргэдэд санхүүгийн болоод мэдээллийн аюулгүй байдлын олон төрлийн шинэ эрсдлүүд бий болгодог. Гэтэл мэдээллийн технологийн гарааны компаниуд оюуны чадавхиараа өрсөлдөж, өдөр бүр шинэ суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ гаргаж байгаа нь зохицуулалтын цоо шинэ, уян хатан орчин шаардлагатайг улс орнууд илэрхийлж, сүүлийн жилүүдэд цахим шилжилт эрчимжих тусам улс орнууд “IT – Specialized Zone” буюу мэдээллийн технологийн тусгай бүс үүсгэж, хэрэгжүүлж байна. Цахим орчинд үйл ажиллагаа явуулж, үйлдвэрлэл эрхлэх, хууль эрх зүйн ялгамжтай нөхцөл үйлчлэх нь энэхүү санаачлага амжилттай хэрэгжихэд түлхэц болдог байна. Тусгай бүсийг тухайн улсын бизнесийн, хууль эрх зүйн ялгаатай дэглэм бүхий, оновчтой удирдлагатай бүс бий болгох замаар худалдааны тэнцлийг хангах, ажлын байр нэмэгдүүлэх, хөрөнгө оруулалт татах зорилгоор байгуулдаг байна.

Хуулийн төслийн 5.1.4-т Засгийн газар нь мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийг байгуулах бөгөөд түүний ажиллах журмыг цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газрын тогтоолоор батлахаар тусгажээ. Мөн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсийн үйл ажиллагааг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах чиг үүрэг бүхий орон тооны бус зөвлөлтэй байхаар, Зөвлөл нь эдийн засгийн, мэдээллийн технологийн асуудал

эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, мэргэжлийн холбоо, хувийн хэвшлийн байгууллагын төлөөллөөс бүрдэхээр, Зөвлөлийн дарга нь мэдээллийн технологийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн байхаар, Мэдээлэл, технологийн үндэсний парк нь Зөвлөлийн ажлын албаны чиг үүргийг гүйцэтгэхээр зохицуулж хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхойлон заасан байна.

4.3.4.Төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж бололцоо байгаа эсэх

Монгол Улсын хууль тогтоомжуудад татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэх чөлөөт бүс, эдийн засгийн тусгай бүс байгуулж, Монгол Улсын хууль тогтоомжоос ялгамжтай нөхцөл буюу тусгай дэглэм үйлчлэхээр зохицуулан хэрэгжилтийг зохион байгуулж байгаа хэдий ч практик дээр хэрэгжилт хангалтгүй байгаа тухай шүүмжлэлүүд байна. Чөлөөт бүсийн тухай хуульд зааснаар чөлөөт бүс байгуулах Монгол Улсад чөлөөт бүс байгуулах, түүний байршил, чөлөөт бүсэд олгох газар нутгийн хэмжээ, хилийн цэсийг тогтоох, өөрчлөх, татан буулгах, үйл ажиллагааны чиглэл, төрлийг тогтоох асуудлыг Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал шийдвэрлэж, Чөлөөт бүсийг хилийн зурвас дахь газарт болон Засгийн газрын санал болгосон бүс нутагт байгуулахаар тусгасан байна. Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуульд нийслэл хот нь эдийн засгийн тусгай бүстэй байж болохоор, тусгай бүсийг нийслэлийн нутаг дэвсгэр, дагуул хот болон бусад орон нутагт тухайн засаг захиргааны нэгжтэй тохиролцсоны үндсэн дээр Засгийн газрын шийдвэрээр байгуулахаар зааж, тусгай бүс байгуулах газар нутгийн хэмжээ, байршлыг Засгийн газар тогтоохоор зохицуулсан байдаг.

Харин Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төсөлд виртуал бүс нь тодорхой нутаг дэвсгэрээр хязгаарлагдахгүй онлайн орчинд мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч нарыг бүртгэхээр тусгаж, одоо ажиллаж байгаа бүтцийг ашиглан шинэ зохион байгуулалтын хэлбэр бий болгохгүйгээр, улмаар улсын төсөвт ачаалал үүсгэлгүйгээр Мэдээлэл, технологийн үндэсний парк виртуал бүсийн ажлын албаны чиг үүргийг хариуцан хэрэгжүүлэхээр зохицуулсан нь виртуал бүсийг байгуулж, үйл ажиллагааг тогтмолжуулахад үүсэх бэрхшээлийг шийдвэрлэхэд ач холбогдолтой бөгөөд хуулийн зохицуулалтыг практикт хэрэгжих боломжтой гэж дүгнэж байна.

Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч нарт төрөөс татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэх

Хуулийн төслийн 3 дугаар бүлэгт тусгасан зохицуулалтын практикт хэрэгжих боломжид хийсэн дүн шинжилгээ

4.3.5.Хэрэгжүүлэх субъект байгаа эсэх

Хуулийн төслийн 4 дүгээр бүлэгт мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгэлтэй хуулийн этгээдэд татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулсан байна. Татварын дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой харилцааг Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төслийг дагаж боловсруулсан Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд тусгаж, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгүүлсэн этгээдэд өгсөн буцалтгүй тусламжийг албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тооцохоор, мөн виртуал бүсэд бүртгүүлсэн өдрөөс хойш 5 жилийн хугацаанд тус бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн дотоодод шинээр үйлдвэрлэсэн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнд албан татварын хөнгөлөлт үзүүлэхээр, түүнчлэн виртуал бүсэд бүртгүүлснээс хойш 5 хүртэлх жилийн хугацаанд тус бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлсэн үйл ажиллагаанаас олсон орлого болон виртуал бүсэд хөрөнгө оруулсан иргэн, хуулийн этгээдийн ногдол ашиг албан татвараас чөлөөлөхөөр зохицуулсан. Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн 8 дахь заалтад татварын бодлого нь Сангийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах тул виртуал бүсэд бүртгэлтэй мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгчийг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараас чөлөөлөхтэй холбоотой асуудлыг хариуцан хэрэгжүүлэх этгээдийг тус хуулиас тодорхой харах боломжтой байна.

Татварын бус дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой харилцааг Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төсөлд тусгаж, төслийн 5.1.3-т Засгийн газар хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлд олгох грант, урамшууллын хэмжээ, зээлийн батлан даалт гаргах журам, нөхцөлийг тогтоохоор заасан байна. Хэдийгээр цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь төслийн 8 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжихтэй холбоотой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхээр заасан боловч татварын бус дэмжлэг үзүүлэх талаар арга хэмжээ

авч ажиллах, хэрэгжүүлэгч этгээдийг тодорхой тусгаагүй байх тул энэ талаарх зохицуулалтыг нэмж тусгах нь зүйтэй.

4.3.6.Төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж бололцоо байгаа эсэх

Гадаад улс орнууд татварын болон татварын бус дэмжлэгээ хэрхэн үзүүлж, зохицуулалтыг хэрэгжүүлж байгаа туршлагаас харахад Бүгд Найрамдах Казахстан Улс Мэдээлэл, харилцаа холбооны сайдын 2018 оны 415 дугаар тушаалаар "Астана хаб" олон улсын технологийн паркийн үйл ажиллагааны дүрмийг баталж, тус улсын Үндсэн хуулийн хуулийн 9, 10 дугаар зүйлийг үндэслэн 2015 оны 12 дугаар сарын 7-ны өдөр "Астанагийн олон улсын санхүүгийн төвийн тухай" (АОУСТ) хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлсэн ба үйл ажиллагаатай холбоотой нарийвчилсан харилцааг өөрийн дүрмээрээ зохицуулдаг байна. Уг Технопаркийн оролцогчоор бүртгүүлсэн өргөдөл гаргагч нь Бүгд Найрамдах Казахстан Улсын хуулийн Татвар ба төсөвт төлөх бусад төлбөрийн тухай хуулийн 461 дүгээр зүйлд заасны дагуу онцгой албан татвар төлөгч болохгүй байхаар тогтоосон. Мөн Астанагийн олон улсын санхүүгийн төвд санхүүгийн болон бусад мэргэшлийн үйл ажиллагаа явуулснаас олсон аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварыг 50 жилийн хугацаанд чөлөөлөхөөр, мөн уг төвд арилжаалагдсан үнэт цаасны борлуулалтын хөрөнгийг 50 жилийн хугацаанд ашгийн татвараас чөлөөлөхөөр, түүнчлэн тус төвд арилжаалагдсан үнэт цаасны борлуулалтын ногдол ашгийн орлогоос хувь хүний орлогын албан татварыг 50 жилийн хугацаанд чөлөөлөх татварын хөнгөлөлтийг олгохоор тусгасан.

Уг төвд татварын дэмжлэгээс гадна татварын бус бусад дэмжлэгийг санал болгодог бөгөөд зарим улс орноос дурдвал, АНУ, Их Британи, Канад, Герман, Швейцарь, Нидерланд, Сингапур, Малайз зэрэг улс орнууд нь богино хугацаанд ирж байгаа иргэнийг 30 хоногийн хугацаанд визээс чөлөөлөх, Санхүүгийн төвд ажиллах гадаадын ажиллах хүчийг ажиллах хүчний төлбөрөөс чөлөөлөх, мөн 5 жилийн оршин суух визээс чөлөөлөхөөр тус тус зохицуулжээ. Бүгд Найрамдах Турк Улс нь "Технологийг хөгжүүлэх бүсийн тухай хууль"-ийг 2016-нд баталж, 2022 онд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байна. Технологи хөгжүүлэлтийн бүсэд үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгжүүдийг программ хангамжийн хөгжүүлэлт, судалгаа хөгжүүлэлт, дизайны үйл ажиллагаанаас олсон ашгийг 2028 оны 12-р сарын 31-ний өдрийг хүртэл аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараас чөлөөлөхөөр, чөлөөт бүсэд үйлдвэрлэсэн хэрэглээний программ хангамж (тодорхой судалгаа, хөгжлийн үйл

ажиллагаанд зориулан)-ийг нийлүүлсэн тохиолдолд 2028 оны 12-р сарын 31-ний өдрийг хүртэл НӨАТ-аас чөлөөлөхөөр, чөлөөт бүсэд ажиллаж буй судлаач, программ хангамж, судалгаа, хөгжүүлэлт, дизайны ажилтнуудын цалинг 2028 оны 12-р сарын 31-ний өдрийг хүртэл хугацаанд хувь хүний орлогын албан татвараас чөлөөлөхөөр, ажил олгогч төрөөс нөхөн олговор авах боломжтой байхаар заасан. Бүгд Найрамдах Узбекистан Улсын Сайд нарын танхимын 2019 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуралдаанаар “Программ хангамжийн бүтээгдэхүүн, мэдээллийн технологийн технологийн парк байгуулах арга хэмжээний тухай” 17 дугаар тогтоолд заасны дагуу технопаркийн оршин суугч нь Татварын хуулийн 297 дугаар зүйлийн гурав дахь хэсэгт заасан үйл ажиллагаанаас нийтээр тогтоосон татварыг төлж, хуулийн 1, 9, 16, 18 дугаар зүйлд заасны дагуу орлогын хувийг буцаан авах эрхтэй байхаар зохицуулсан. Мөн тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа явуулсан тохиолдолд бүх татвараас чөлөөлөгдөхөөр заажээ.

Хуулийн төслийн Дөрөвдүгээр бүлэгт мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэх этгээдэд татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхээр зааж, татварын дэмжлэгтэй холбоотой зохицуулалтыг энэ хуулийн төслийн хүрээнд бус тухайн харилцааг илүү нарийвчлан зохицуулсан хууль буюу Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж тусгасан нь хуулийн хэрэгжилтийг хангахад ач холбогдолтой юм.

Харин татварын бус дэмжлэгтэй холбоотой зохицуулалтыг хуулийн төсөлд тусгасан байх ба мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын болон гадаадын холбогдох байгууллагуудад патентжуулах зардлыг санхүүжүүлэх болон экспортод чиглэсэн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний олон улсын чанар стандартын баталгаажуулалтын зардлыг санхүүжүүлэхэд бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн грант олгох, дэвшилтэт технологид суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгосон патент эзэмшигчид шагнал, урамшуулал олгох, виртуал бүсэд бүртгэгдсэн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгчийн төлсөн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтөд нөхөн олговор олгох, хиймэл оюун ухаанд суурилсан төсөл, арга хэмжээний нийт өртгийн 60 болон түүнээс дээш хувийг өөрийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн тохиолдолд үлдэх хэсэгт грант олгох, Батлан даалтын сангийн тухай хуульд заасан нөхцөл журмын дагуу зээлийн батлан даалт гаргах, хөгжлийн тэргүүлэх болон эрэлттэй мэргэжлийн жагсаалтад багтсан мэдээллийн технологийн чиглэлээр бакалаврын түвшинд суралцаж байгаа оюутныг сургалтын төлбөрөөс хөнгөлөх, хөгжлийн тэргүүлэх болон эрэлттэй мэргэжлийн жагсаалтад

багтсан мэдээллийн технологийн чиглэлээр бакалавр болон түүнээс дээш зэргээр суралцаж төгссөн хүний эхний 1 жилийн үндсэн цалингийн 50 хувийг төрөөс олгох, экспортонд гаргасан болон оюуны өмчид бүртгүүлсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бүрт судалгаа, хөгжүүлэлтийн зардлын 70 хүртэлх хувьтай тэнцэх 1 удаагийн дэмжлэгийг дотоодын мэдээлэл технологийн гарааны бизнест олгох, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний төсөл хэрэгжүүлэхээр авсан зээлийн хүүний тодорхой хувийг санхүүжүүлэх, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхэлж гарааны компанид эд хөрөнгийн түргэвчилсэн элэгдэл хорогдол тооцох, виртуал бүсэд бүртгэгдсэн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгчийн үйл ажиллагаа явуулах байрны түрээсийн зардлын 50 хүртэлх хувийг санхүүжүүлэхээр зохицуулжээ. Эдгээр дэмжлэгийн хэлбэрүүдийг тодорхойлохдоо олон улсын туршлагыг харгалзан тусгасан нь хуулийн төслийг Засгийн газарт танилцуулах болон Улсын Их Хурлаар хэлэлцүүлж батлуулахад ихээхэн ач холбогдолтой юм. Татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой хуулийн төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэхэд санхүүжилтийн эх үүсвэрийг улсын төсөвт жил бүр тусган санхүүжүүлэх шаардлагатай. Өөрөөр хэлбэл хуулийн хэрэгжилт нь тухайн жилийн санхүү, эдийн засгийн нөхцөл байдлаас ихээхэн хамааралтай бөгөөд төслийн 5.1.5-д Засгийн газар мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих талаар шаардлагатай улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн хэмжээг тогтоож, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх ажлыг үр дүнтэй зохион байгуулах нь хуулийн хэрэгжилтийг хангах үндэс суурь юм.

**Мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч,
зохиогчийн эрхийг хамгаалах**

Хуулийн төслийн 6.4, 5.1.3, 13.3.1 дэх заалтын зохицуулалтын практикт хэрэгжих боломжид хийсэн дүн шинжилгээ

4.3.7.Хэрэгжүүлэх субъект байгаа эсэх

Хуулийн төслийн 6.4-т “Төсвийн байгууллага нь программ хангамжийг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авахдаа Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 11.9-д заасны дагуу программ хангамжийн эх кодыг захиалагч, эсхүл түүний нэр заасан этгээд, эсхүл гүйцэтгэгч эзэмших нөхцөлийг тендер шалгаруулалтын баримт бичигт заан, харилцан тохиролцоно.” гэж, 5.1.3-т Засгийн газар хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийн

технологийн үйлдвэрлэлд олгох грант, урамшууллын хэмжээний журам, нөхцөлийг тогтоохоор зааж хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан байна. Төсвийн тухай хуулийн 4.1.34-т зааснаар "төсвийн байгууллага" гэж баталсан төсвийн дагуу төрийн чиг үүрэгт хамаарах ажил, үйлчилгээг хэрэгжүүлдэг, Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд заасны дагуу улсын бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад бүртгүүлсэн төрийн болон орон нутгийн өмчит, ашгийн төлөө бус хуулийн этгээдийг ойлгохоор тодорхойлсон. Харин хуулийн төслийн 13.3.1-д Виртуал бүсэд бүртгэлтэй хуулийн этгээдэд мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын болон гадаадын холбогдох байгууллагуудад патентжуулах зардлыг санхүүжүүлэхэд грант олгохоор заасан хэдий ч аль байгууллага хариуцан хэрэгжүүлэх нь тодорхойгүй байгааг анхаарах шаардлагатай.

4.3.8.Төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж бололцоо байгаа эсэх

Монгол Улсын гарааны бизнесийн экосистемийн талаарх нөхцөл байдлыг тодруулбал, Японы олон улсын Жайка байгууллагын хийсэн судалгаагаар Монгол Улс нь хууль, эрх зүйн тусгайлсан орчин байхгүй, механизм тодорхойгүй, гарааны бизнесийн санхүүжилт, урамшууллын хууль, эрх зүйн орчин бүрдээгүй, зээл тусламж олгодоггүй, инновац, оюуны өмчийг хамгаалах бодлого тодорхойгүй байгааг онцолсон байна.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан "Монгол Улсын Засгийн газрын 2020–2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөр"-ийн 4.4.6-д "Хувийн өмч, хөрөнгө оруулалт, оюуны өмчийн эрхийн хамгаалалтыг сайжруулан бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлж, баялаг бүтээгч, хувийн хэвшлийг дэмжих хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно." гэж, 2.4.21-д "Оюуны өмчийн хараат бус, кодлогдсон технологийн дагуу бүртгэж эдийн засгийн эргэлтэд оруулах нөхцөлийг бүрдүүлж, оюуны өмчийн зуучлал, зөвлөх үйлчилгээ, арилжааг хөгжүүлнэ." гэж заасан боловч одоог хүртэл программ хангамжийг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах тохиолдолд программ хангамжийн эх кодыг гүйцэтгэгч эзэмших боломжийг хууль, эрх зүйн орчны хувьд тодорхойлоогүй, энэ төрлийн зохицуулалт ойлгомжгүй байгаа учир хуулийн төсөлд тендер шалгаруулалтын баримт бичигт захиалагч, гүйцэтгэгч харилцан тохиролцож эзэмшигч этгээдийг тодорхойлохоор заасан нь төр бодлогын хувьд бусад улс орнуудын туршлагыг харгалзан мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны

өмчийг үйлдвэрлэгчид хадгалуулахыг дэмжих, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тогтвортой худалдан авах нөхцөлийг бүрдүүлэх, энэ төрлийн зохицуулалтыг практикт хэрэгжүүлэхэд томоохон түлхэц үзүүлнэ гэж дүгнэж байна. Харин программ хангамжийн эх кодыг гүйцэтгэгчид эзэмшүүлж, оюуны өмчийн эрхийг хамгаалахад тухайн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авч байгаа төрийн бүх шатны байгууллагын дэмжлэг ихээхэн чухал бөгөөд тэдгээрийн ойлголт, хандлагыг сайжруулж, хуулийн хэрэгжилтийг хангахад цахим хөгжил, харилцаа холбооны төрийн захиргааны төв байгууллага анхаарч ажиллах шаардлагатай гэж үзэж байна.

Түүнчлэн хуулийн төсөлд мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын болон гадаадын холбогдох байгууллагуудад патентжуулах зардлыг санхүүжүүлэхэд грант олгон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхээр заасан байх бөгөөд хуулийн хэрэгжилтийг хангахын тулд Засгийн газар нь энэ төрлийн зардлыг улсын төсөвт жил бүр тусган санхүүжүүлэх нь чухал бөгөөд улсын төсөвт шаардлагатай санхүүжилтийг тусгаагүй тохиолдолд хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах боломжгүй, улмаар жил бүрийн эдийн засаг, санхүүгийн нөхцөл байдлаас ихээхэн хамааралтай байна. Мөн төслийн 5.1.3-т заасны дагуу Засгийн газар нь хүн, хуулийн этгээдийн мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлд олгох грант, урамшууллын хэмжээний журам, нөхцөлийг тогтоох тул зохицуулалтыг ойлгомжтой, хэрэгжүүлэх боломжтой байдлаар боловсруулах нь зүйтэй.

ТАВ. ҮР ДҮНГ ҮНЭЛСЭН ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

Үр дүнг үнэлж, зөвлөмж өгөх үе шатыг аргачлалын 5-д заасны дагуу дараах дарааллаар хийлээ:

5.1.үр дүнг баримтжуулах;

5.2.үнэлэх;

5.3.зөвлөмж өгөх.

5.1. Үр дүнг баримтжуулах

Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх ажиллагааг холбогдох шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн бөгөөд холбогдох хууль тогтоомж, бусад эрх зүйн акт болон хамаарал бүхий холбогдох мэдээлэл зэрэг бусад материалыг ашиглаж, ашигласан материалын жагсаалтыг үнэлгээний тайланд хавсаргаснаас гадна үнэлгээ хийсэн хуулийн төслийг хавсаргасан болно.

5.2. Үнэлэх

Зорилгод хүрэх байдал шалгуур үзүүлэлтээр:

Хуулийн төслийн зорилго, зорилт нь хуулийн төслийг боловсруулах болсон хэрэгцээ шаардлага, үндэслэлүүдтэй нийцэж байгаа болон үзэл баримтлалаар тодорхойлсон зорилгыг бүрэн илэрхийлж чадсан эсэхэд, мөн хуулийн төслийн зорилгыг уг хуулийн бусад зохицуулалтууд хангаж, илэрхийлж чадахаар бүрэн гүйцэд томъёологдсон эсэхэд үнэлгээ хийж үзлээ. Энэ хүрээнд үзэл баримтлалд тодорхойлсон мэдээллийн технологийн салбарын нэр томъёог шинээр тодорхойлох, ойлголтын зөрүүтэй байдлыг арилгах, төр мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхээс татгалзах, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авдаг байх, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүс байгуулах, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч нарт төрөөс үзүүлэх татварын болон татварын бус дэмжлэгийг тодорхойлох, дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах, мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд гаргахад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, олон улсад өрсөлдөх чадамжийг дээшлүүлэх гэсэн зорилтыг хуулийн төсөлд хэрхэн томъёолсон, тухайн харилцаанд хамаарах бүх асуудлыг бүрэн хамарч зохицуулсан эсэхийг тодорхойлохыг зорьлоо.

Дээрх зорилтуудын хүрээнд хуулийн төсөлд тусгавал зохих харилцаануудыг олон улсын туршлага, практикт тулгамдаад байгаа бэрхшээлүүдийг харгалзан өөрийн орны онцлогт тохируулан үзэл баримтлалаар тодорхойлсон шаардлагад нийцүүлэн оновчтойгоор тодорхойлсон гэж дүгнэж байна. Тухайлбал, Хуулийн төслийн 4 дүгээр бүлэгт мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгэлтэй хуулийн этгээдэд татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэх, дэмжлэгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулсан байх ба мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэгч гарааны компаниудаас авсан судалгааны дүнд үндэслэн мэдээллийн технологийн салбарт тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн дэмжлэгүүдийг олон улсын туршлагыг баримтлан холбогдох зохицуулалтуудыг тусгасан байна.

Мөн төр мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхээс татгалзах, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авдаг байх зорилгын хүрээнд төрийн байгууллагаас төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр шилжүүлж болох төрийн үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдэд хүргэхэд ашиглах дэвшилтэт технологийг хөгжүүлэх, нэвтрүүлэх, түүний засвар, арчлалт, үйлчилгээ, аюулгүй байдлыг хангах, хүн, хуулийн этгээдээс худалдан авах мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэг цонхны системийг бүрдүүлэх, бүх нийтийн цахим ур чадварын түвшинг үнэлэх, соён гэгээрүүлэх ажлыг тогтмол зохион байгуулах, мэдээллийн технологийн салбарын хүний нөөцийн эрэлт хэрэгцээний судалгааг тогтмол хийх зэрэг чиг үүргийг нарийвчлан тодорхойлсноор үзэл баримтлал болон хуулийн төслөөр тавьсан зорилгодоо хүрэх боломжтой, хуулийн төсөл боловсруулах шаардлагад нийцсэн, зорилгод хүрэх арга замыг оновчтойгоор зохицуулсан байна.

Гэхдээ анхаарвал зохих зарим зохицуулалтууд байгаа энэ шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тодорхойлсон бөгөөд энэ талаар зөвлөмж хэсэгт дурдах болно.

Ойлгомжтой байдал шалгуур үзүүлэлтээр:

Хуулийн төслийн зорилгод хүрэх байдал, харилцан уялдаа шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд зохицуулалтуудын ойлгомжтой байдлыг хамтатган судалж байгаа тул ойлгомжтой байдал гэсэн шалгах хэрэгслийг сонгон авч давхардуулан судлах шаардлагагүй гэж үзсэн.

Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал шалгуур үзүүлэлтээр:

Энэ шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд төсөлд аж ахуйн байгууллагад үүрэг хүлээлгэсэн, мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл эрхлэхэд хүндрэл үүсгэх

зохицуулалтыг тусгаагүй тул хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал гэсэн шалгуур үзүүлэлтийг сонгон авах шаардлагагүй гэж үзсэн.

Практикт хэрэгжих боломж шалгуур үзүүлэлтээр:

Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэхдээ уг хуулийг хэрэгжүүлэх байгууллага болох Улсын бүртгэлийн ерөнхий газраас санал авсан бөгөөд тус байгууллага тоон гарын үсгийн гэрчилгээ олгох байгууллагаар ажиллах боломжтой талаар хариу ирүүлж тухай бүр дэмжиж байгаа талаар саналаа илэрхийлж оролцсон байна. Мөн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниуд хуулийн этгээдэд тоон гарын үсэг болох цахим тамга олгоход хүндрэл үүсэхгүй талаар саналаа өгчээ.

Зардал гэсэн шалгуур үзүүлэлтээр:

Зардал гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын дагуу холбогдох зардлыг тодорхой тооцсон тул энэхүү үнэлгээний тайланд дүгнэлтийг тусгаагүй болно.

Харилцан уялдаа шалгуур үзүүлэлтээр:

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг бүхэлд нь үнэлэхийг зорьж, Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлалд заасан асуултад хариулах байдлаар шалгасан бөгөөд хуулийн төслийг тухайн хуулийн зорилтод нийцүүлж боловсруулсан, хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулийн заалттай нийцсэн, давхардаагүй, хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томьёо нь тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн нэр томьёотой нийцсэн, хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан, хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг орхигдуулаагүй, хуулийн төсөлд татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой зохицуулалт тусгасан, Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалтыг тусгаагүй, шударга өрсөлдөөнийг хязгаарлах, авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн зохицуулалтыг тусгаагүй, одоо үйлчилж байгаа хуулийн бүтэц, зохицуулалтыг илүү ойлгомжтой байдлаар тусгаж, хууль хоорондын давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгасан зохицуулалтыг тусгасан гэж үзэж байна.

Түүнчлэн хуулийн төсөл боловсруулалтын хувьд Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан хуулийн төсөлд тавигдах нийтлэг шаардлагад нийцсэн байна.

5.3. Зөвлөмж

Хуулийн төслийн үр нөлөөг тодорхой шалгуур үзүүлэлтийн дагуу үнэлэх явцад анхаарах шаардлагатай, хуулийн төслийг боловсронгуй болгох, чанарыг

сайжруулвал зохих дараах зохицуулалтын талаар зөвлөмж боловсруулан хууль санаачлагчид өгч байна. Үүнд:

✓ Хуулийн төслийн нэр томъёоны тодорхойлолтод “мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэл” гэх агуулгад мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүнийг шинээр бий болгох, хөгжүүлэх, сайжруулах, түгээхээс гадна “үйлчилгээ” гэсэн томъёоллыг оруулан тодорхойлсон нь хууль батлагдсаны дараа хэрэгжүүлэх явцад хууль зүйн нэр томъёоны зөрчил үүсгэж болзошгүйг анхаарах;

✓ Хуулийн төсөлд тусгасан татварын болон татварын бус дэмжлэгтэй холбоотой зохицуулах шаардлагатай харилцаануудыг тусгахдаа мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих виртуал бүсэд бүртгэлтэй этгээдийн үйлдвэрлэсэн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас хөнгөлөх, чөлөөлөх талаар дурдаагүй байх бөгөөд энэ зохицуулалтын талаар тодруулж, санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай харилцан зөвшилцсөний үндсэн дээр Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах;

✓ Хуулийн төсөлд мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүний оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг хамгаалах нь цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын үүрэг байхаар заасныг Оюуны өмчийн тухай хуулийн 12.2.2-т “Оюуны өмчийн байгууллага нь зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрх эзэмшигчийн эрх ашгийг хамгаалах,” гэж заасантай нийцүүлж, зохицуулалтыг зөрчил үүсгэхгүй байхаар тусгах;

✓ Хуулийн төсөлд татварын бус дэмжлэг үзүүлэх талаар арга хэмжээ авч ажиллах, хэрэгжүүлэгч этгээдийг тодорхой тусгаагүй байгааг анхаарч зохицуулалтыг нэмж тусгах;

✓ Холбогдох хуульд заасны дагуу хууль зөрчигчид хариуцлага хүлээлгэхээр заасан байх боловч Зөрчлийн тухай хуульд зөрчлийг тусгах талаар дагах хуулийн төсөл боловсруулаагүй байгааг анхаарах;

✓ Татварын болон татварын бус дэмжлэг үзүүлэхтэй холбоотой хуулийн төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэхэд санхүүжилтийн эх үүсвэрийг улсын төсөвт жил бүр тусган санхүүжүүлэх, хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллахтай холбогдуулан авах арга хэмжээний талаарх зохицуулалт бүхий хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах шаардлагатай эсэхийг тодруулах нь зүйтэй гэж үзэж байна.

---o0o---

АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖ

Нэг. Хууль тогтоомжийн жагсаалт

- Монгол Улсын Үндсэн хууль
- Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хууль
- Төсвийн тухай хууль
- Иргэний хууль
- Хууль тогтоомжийн тухай хууль
- Харилцаа холбооны тухай хууль
- Инновацийн тухай хууль
- Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль
- Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль
- Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хууль
- Оюуны өмчийн тухай хууль
- Чөлөөт бүсийн тухай хууль
- Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хууль
- Зөрчлийн тухай хууль
- Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хууль
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хууль

Хоёр. Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол

- Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг, 2020
- Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2020 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл, 2017
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, 2020

Гурав. Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоол

- Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоол, Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал 2016 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралт

Дөрөв. Ашигласан мэдээлэл, судалгаа, гарын авлага

- Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай анхдагч хуулийн төсөл, 2022

- Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалын төсөл
- Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалсан судалгааны тайлан, 2023

Тав. Интернэт эх сурвалж

- www.legalinfo.mn

---oOo---